

A HDS támadó hadművelet HTP biztosítása megszervezésének és végrehajtásának néhány kérdése a „BÁSTYA-73” gyakorlat tapasztalatai alapján

Lapos Mihály ezredes

A „BÁSTYA-73” gyakorlat végrehajtására kidolgozott elgondolás kedvező lehetőséget adott a HDS támadó hadművelete htp. biztosítása egyes kérdéseinek kiemelt tanulmányozására és elemzésére. Ilyen kérdések közé sorolhatók:

— a HDS htp. tö. munkájának megszervezése és tevékenységének tartalma a támadó hadművelet egy napja htp. biztosítási feladatainak végrehajtása során;

— a HDS második támadó hadművelete htp. biztosításának megszervezése;

— a HDS csapatai htp. biztosításának megszervezése erdős-hegyes körzetben folyó hadművelet esetén, különös tekintettel a hágók leküzdésének időszakában;

— a mobil számviteli adatfeldolgozó pontok és részben az elektronikus számítógépek alkalmazása a hadtápbiztosítás tervezésében.

A „BÁSTYA-73” gyakorlat során sajátos módon — a hadsereg támadó hadműveletének tervét, annak szerves részét képező hadtápbiztosítási tervet is, a gyakorlat megkezdése előtt kidolgoztuk. Ez a gyakorlat megkezdése után lehetőséget adott arra, hogy a „protokoll” jelentések helyett előtérbe kerüljön a törzs konkrét szervező- és végrehajtó tevékenysége. Így a gyakorlat során első feladatként jelentkezett előttünk a korábban kidolgozott tervek pontosítása és a kialakult konkrét helyzetnek megfelelően a módosító intézkedések kiadása, valamint az alárendelt csapathadtápok ellenőrzése, a hadtápbiztosítás végrehajtására vonatkozó elgondolás megértésének vizsgálata, helyszíni segítése. Mivel az elmúlt gyakorlatokon a helyszíni ellenőrzésekre nem, vagy csak ritkán volt lehetőség, célszerű néhány gondolatot ezzel kapcsolatban kifejteni.

Az ellenőrzés szerepe, helye, és jelentősége a vezetői tevékenységben eléggé egyértelmű. Ennek fontossága azonban sokszorta nagyobb jelentőséggel bír olyan viszonyok között, amikor nem a szokásos „mindennapi” feladatok végrehajtásáról van szó, és amikor rendkívül sok a változó

tényező és ezen tényezők jelentőségének megítélése a kitűzött feladat végrehajtása szempontjából rendkívül különböző lehet, és kicsi a lehetősége helytelen megítélés kapcsán jelentkező hiányosságok megszüntetésének. Ilyen a helyzet a hadműveletek hadtápbiztosításának megszervezése és végrehajtása során is. A végrehajtott ellenőrzések tapasztalatai egyértelműen aláhúzták az ellenőrzésnek nemcsak a szükségességét, hanem annak nélkülözhetetlenségét is. Az ellenőrzés során rádöbbenünk arra, hogy az általunk jónak és egyértelműnek vélt elgondolás a csapatok hadtápbiztosítására „nem is olyan egyértelmű, s még olyan hadtáphelyetteseknél is jelentkező értelmezési probléma, akik a csapatok hadtápbiztosításának szervezésében és végrehajtásában gazdag és széles körű tapasztalatokkal rendelkeznek. Ez konkrétan kifejezésre jutott az ellenség főellenállási vonala áttörése hadtápbiztosítása megszervezésében jelentkező problémákban pl. a lőszer utanszállítás formális megszervezése nem biztosította a csapatok részére az ellenség főellenállási vonala áttöréséhez szükséges lőszert. A rendelkezésre álló egészségügyi erők és eszközök elaprózott felhasználása nem tette lehetővé a harc minden időszakában a csapatok folyamatos egészségügyi biztosítását.

A támadó hadművelet megkezdése után, mivel a gyakorlaton a hadműveleti és csillagászati idő egybeesett, jó lehetőség nyílt a törzs munkájának áttekintésére, a vezetési módszerek tökéletesítésére és annak tanulmányozására, hogy a hadsereg hadtáptörzs részéről a hadsereg csapatai időbeni hadtápbiztosítása érdekében milyen tevékenységet kell kifejteni a hadműveletek megvívásának időszakában. Elsősorban szólni kell a csapatok hadtápbiztosítására vonatkozó elgondolás megvalósítása érdekében kifejtendő szervező munkáról. Ismeretes, hogy a hadtápbiztosítási terv csak az alapvető számvetéseket tartalmazza. A tervben foglalt feladatok végrehajtása megköveteli még számos részletterv kidolgozását. Ennek szükségességét nagyon kifejezően tükrözi pl. az a tény, hogy a támadó hadművelet egy napján több ezer tonna anyagot kell a csapatokhoz eljuttatni. Ez a nagytömegű anyagmozgatás pontos és a részlettervek alapján összehangolt munkát követel meg a hadtápbiztosítási vezetésében és végrehajtásában részt vevő szervektől. Ezt szolgálták a gyakorlat során kidolgozott és itt bemutatott részlettervek.

Az 1. számú melléklet egy hadosztály lőszerellátásának megszervezését ábrázolja, mely megfelelő választ ad arra, hogy az ellenség fő ellenállási vonala áttörésének időszakában milyen módszerekkel lehet biztosítani a csapatok időbeni tüzérségi lőszerrel történő ellátását. A 2. számú melléklet szemlélteti a harcokocsihadosztály üzemanyag ellátásának rendjét nagytávolságra történő menet végrehajtása esetén. Ezek a vázlatok nemcsak megbízhatóan tükrözik a feladatok végrehajtásának rendjét, hanem alkalmasak arra is, hogy a kiadandó intézkedések alápajzul szolgáljanak.

Az anyagok csapatokhoz történő időbeni eljuttatása szempontjából ugyancsak fontos a szállítmányok biztosításának megszervezése. Erre is részlettervet szükséges kidolgozni és a szállítmányok biztosításának különböző módjaiból a legcélravezetőbbet, a helyzetnek legjobban megfelelőt alkalmazni. A gyakorlat során a szállítmányok biztosítása érdekében a következő módszereket alkalmaztuk:

— Felhasználtuk e célra a hadsereg főkatona gépkocsi útjain szétbontakozó közúti komendáns erőket. Ezen erők a forgalomszabályozással, az utak, hidak helyreállításával, a fontosabb műtárgyak őrzésével, az utak és azok közvetlen környezetének járőrözéssel történő ellenőrzésével jelentős szerepet tölthettek be a szállítmányok biztosításában.

— Felhasználtuk e célra továbbá az őr- és kiszolgáló zászlóalj állományába e célra rendszeresített, valamint a parancsnok által kijelölt külön erőket (gépesített lövész, légvédelmi erőket és helikoptereket). Ezek megvalósították a szállítmányok, az anyagátadó pontok közvetlen biztosítását. Ezen erőkből a veszélyeztetett útszakaszoknál álló, rejtett biztosító őrsöket szerveztünk, a helikopterek pedig bevonásra kerültek a szállítmányok előtt az utak és azok környezete ellenőrzésére, felderítésére.

A felsorolt példákban látható, hogy ezek az úgynevezett részlettervek olyan fontos intézkedéseket rögzítenek, melyek kidolgozása nélkül a legjobb elgondolás a legjobb elhatározás sem realizálható.

A gyakorlat kezdeti időszakában ugyancsak sikerült tisztázni azt, hogy a törzs milyen munkamódszert alkalmazzon a támadó hadművelet következő napján folyó tevékenység hadtápbiztosításának megszervezése érdekében. Ez a gyakorlat is egyértelműen igazolta azt, hogy a támadó hadművelet során a csapatok hadtápbiztosítását az arra kidolgozott tervek alapján kell szervezni és végrehajtani.

Ennek az érdekében alkalmazott munkamódszer lényegét a 3. számú melléklet szemlélteti.

A következő napi tevékenység hadtápbiztosításának megszervezéséhez kiindulási alapként a hadtápbiztosítási terv szolgál, melyet a kialakult konkrét helyzetnek megfelelően kell pontosítani. E pontosítást részben az összefegyvernemi törzsszel, részben a különböző szolgálatok vezetőivel együttműködve kell végrehajtani.

Az összefegyvernemi törzsszel pontosítani kell azt, hogy a hadműveleti tervvel szemben milyen változások várhatók, milyen erők harcából történő kivonását, illetve milyen új erők ütközetbe vetését tervezik, valamint az ellenség csoportosításában, tevékenységében, és alkalmazott harcászkekők fajtaiban, milyen változások várhatók. E pontosítás alapján lehetőség van a következő napra vonatkozó fogyasztási normák, valamint a várható egészségügyi veszteségek meghatározására. Ezek figyelembevételével megállapítható a hadtápbiztosítás terjedelme és mód nyílik a csapatok következő napra vonatkozó hadtápbiztosítási rendjének előzetes kialakítására. Az ilyen módszer alkalmazása lehetővé teszi, hogy a csapatok a következő napra vonatkozó tervezéshez az adatokat már „délután” folyamán előzetes intézkedés formájában megkapják, mely szükség esetén a parancsnok elhatározása, valamint a csapatok napi összefoglaló jelentése alapján módosítható.

A gyakorlat során alapvető feladatként jelentkezett a hadsereg második támadó hadművelete hadtápbiztosításának megszervezése. A hadsereg második támadó hadművelete hadtápbiztosításának megszervezésére az első hadművelet befejezésének időszakában került sor. Ez a had-

seregtörzstől, így a hadtáptörzstől is, sajátos munkamódszert követelt meg. Folytatni kellett az első támadó hadművelet befejezésével kapcsolatos hadtápbiztosítási feladatok végrehajtását és a következő hadművelet hadtápbiztosításának megtervezését. Az előbbi feladat végrehajtását a hadsereg hadtáptörzsfőnök vezette, míg az utóbbi feladat végrehajtására a PK HTPH vezetésével operatív csoport különült ki a H-ra. A második támadó hadművelet hadtápbiztosításának megszervezését sajátos módon befolyásolta az a tény, hogy annak kezdetére vonatkozóan még nem volt ismeretes a csapatok hadtáp helyzete, a hadtápegységek és -alegységek állapota, kapacitása. Így a tervezés kiindulási alapjául az előljáró által az első hadművelet végére megszabott követelmény szolgált. Ez esetben a követelmény a hadsereg mozgókészletei 70⁰/₀-os mérvű feltöltése volt.

A tervezés során ugyancsak számításba kellett venni azt is, hogy a csapatok és HDS htp.-ja veszteségeket szenvedtek, kapacitásuk csökkent, és az előljáró hadtáp sem rendelkezett a háború kezdetén meglévő erőkkkel és eszközökkel.

Mindezek alapján a tervezés folyamán különös gondot kellett fordítani a hadsereg hadtáp manőverének megtervezésére, az átcsoportosításra kerülő csapatok üzemanyag ellátására, valamint a fogyasztási normák és a csapatok feltöltési sorrendjének helyes meghatározására.

A gyakorlaton a második hadművelet tervezésével összefüggően kiemelt feladatként jelentkezett a hágók birtokbavételéért küzdő csapatok hadtápbiztosításának megszervezése. Erdős-hegyes körzetekben a hágók birtokbavételéért folyó harctevékenység időszakában a csapatok sajátos harcrendet vesznek fel.

A harcrendet az ellenség tevékenységének, a terep és az egyes leküzdendő hágók jellegéből kiindulva úgy kell létrehozni, hogy az biztonságra a hágó előterében levő ellenség, a hágót közvetlen megszálló erők megsemmisítését, ezen erők megkerülését, az erő kifejtés állandó fokozását, valamint a hágó leküzdése után a támadó harctevékenység lendületes kifejtését és a főerők hágón történő átkelésének és harcbevételének biztosítását. E követelményeknek csak a mélyen lépcsőzött és az egyes hágók jellegének megfelelően létrehozott harcrend felel meg, melyet egyébként a terep jellege is megkövetel.

Mindezeket figyelembe véve a csapatok hadtápbiztosításának megszervezésénél abból kell kiindulni, hogy az utánszállítási távolságok jelentősen megnőnek, a hadosztály harcrendjének mélysége egy-egy útvonalon elérheti a 80—100 km-t, melynek következtében a harctevékenység időszakában nagyon kicsi a valószínűsége annak, hogy a hágók leküzdéséért harcoló csapatok részére az előljáró hadtáptagozat képes lesz az anyagi eszközök eljuttatására. Ezért a harctevékenység jellegének, a hágók leküzdésére létrehozott erők összetételének, az a ellenség várható tevékenysége jellegének az anyagi eszközök várható fogyasztásának megfelelően az egyes hadtáptagozatok készleteit újra kell lépcsőzni és a csapatokhoz, a közvetlen felhasználóhoz közelíteni. (4. sz. melléklet.)

Alapvető követelményként kell tekinteni azt, hogy a csapatok hadtápbiztosítását a HDS tagozatig bezárólag azok tevékenysége irányainak megfelelően szükséges szervezni és a hágók leküzdéséért harcoló alogységek anyagi készleteit olyan számvetés alapján célszerű meghatározni, mely lehetővé teszi azok teljes önállóságát a hágók leküzdéséért folyó harctevékenység teljes időszakára.

Ilyen viszonyok között a csapatok folyamatos hadtápbiztosítása szempontjából döntő jelentőségre tesz szert az anyagok csapatokhoz légi úton történő eljuttatásának megszervezése. E célból a HDS htp.-ban célszerű helikoptereket kijelölni, készenlétben tartani és szükség esetén az után szállítást azokkal biztosítani.

A HDS csapatai folyamatos hadtápbiztosítása szempontjából ugyancsak fontos a rombolt nagyobb műtárgyak áthidalására, az ideiglenes átrakó körletek létrehozása saját erőikkel és eszközökkel. Gondolok itt drótkötélpályák és csővezetékek kiépítésére.

A hágó leküzdéséért folyó harctevékenységben részt vevő csapatok egészségügyi biztosítását ugyancsak saját módon kell megszervezni. A csapatok időbeni egészségügyi biztosítása érdekében célszerű az egészségügyi erőket és eszközöket a csapatok harcrendjébe úgy beosztani, hogy lehetővé váljon azok fokozatos, a szükségleteknek, a sebesültek számának megfelelő szétbontakozása. Ugyancsak szükséges a rohamosztagokat képező zászlóaljok segélyhelyét megerősíteni orvosokkal és kiürítő eszközökkel. E célra nagyon hasznos az ezredek kötöző gépkocsijait vagy a szakorvosi megerősítő osztagok sebészbrigádjaikat igénybe venni, s azokkal a zászlóaljok segélyhelyeit megerősíteni. A hágók leküzdéséért folyó harctevékenység folyamán létrejövő sajátos helyzet megnehezíti a sebesültek kiürítését is. Ezért a hadosztály típusú segélyhelyeket a sebesülési góckokban kell fokozatosan szétbontakoztatni a sebesültek számának függvényében. Ilyen viszonyok között a sebesültek kiürítésére csak a főerők előrevonása után kerülhet sor. Sürgős esetekben e célra is helikoptereket célszerű felhasználni.

A gyakorlat felkészülésének időszakában nagy gondot fordítottunk a mobil számítási adatfeldolgozó pont gépi eszközei és az elektronikus számítógépek htp. biztosítás tervezésében történő felhasználásának tanulmányozására. Alapvető célul tűztük ki azt, hogy ezen eszközöket htp. biztosítás tervezésének rendjébe beépítve használjuk, nem pedig párhuzamosan kísérleti jelleggel. Az alapos felkészülés eredményeként célkitűzésünket sikerült megvalósítani és a gyakorlaton a HDS csapatai hadtápbiztosításával összefüggő valamennyi alapvető számvetést a gépeken oldottuk fel. Különösen kedvező tapasztalatokat szereztünk a mobil számítási adatfeldolgozó pont gépi eszközeinek — sokszorosító ascota könyvelőgép — alkalmazása vonatkozásában. Az e gépekre kidolgozott programok megfelelnek a jelenlegi követelményeknek, kedvezően befolyásolták a törzs tevékenységét, alkalmat adtak arra, hogy a manuális munka helyett több időt tudjunk szentelni az alkotó elemző tevékenységnek. Az elektronikus számítógépeken feldolgozott adatok — HDS htp. egységek előrevonásának megszervezése — ugyancsak hasznosnak bizo-

nyultak, azonban helyhezkööttségük miatt jelenleg nincsenek meg azok tábori körülmények közötti alkalmazásának feltételei.

A felvetett gondolatok alapján is látható, hogy a „BÁSTYA-73” gyakorlat a HDS támadó hadművelete hadtápbiztosítása szempontjából sok hasznos tapasztalatot adott, melyek további feltárása és tanulmányozása kedvező hatást gyakorol a htp. törzsek munkájára, valamint a csapatok hadtápbiztosításának szervezésére és végrehajtására.

(Az 1—4. számú mellékletek a folyóirat végén található.)